

Boekhoudfraude bij gemeenten en provincies

Hoeveel OZB en MRB teveel betaald

In Steengoed van november/december 2004 vroeg registeraccountant Leo Verhoef in 'Boekhoudfraude bij gemeenten in relatie tot de OZB' aandacht voor het fenomeen van ongekende boekhoudfraude bij menige gemeente en de schade die de belastingbetalers hierdoor lopen. Wat gebeurde sindsdien? Bijvoorbeeld, dat na de Rekenkamer Rotterdam en de Rekenkamer Dordrecht nu ook de Rekenkamer Amsterdam het gelijk van Leo Verhoef bevestigde.

Tekst: **drs. Leo Verhoef, registeraccountant**

Boekhoudfraude komt niet alleen voor in het bedrijfsleven. Het komt ook voor bij veel gemeenten en provincies. De omvang bedraagt Nederland-breed ettelijke miljarden euro's. Bestaat de neiging in het bedrijfsleven de cijfers mooier voor te stellen dan de werkelijkheid, bij de overheid is het precies andersom. Overschotten en zeker grote overschotten zouden de belastingbetalers op het idee kunnen brengen, dat de lokale belastingen als OZB en opcenten Motorrijtuigenbelasting omlaag, soms zelfs drastisch omlaag, kunnen. Bij Amsterdam is de boekhoudfraude inmiddels opgelopen naar circa 2½ miljard euro. Amsterdam had met groot gemak de OZB de afgelopen jaren kunnen overslaan. De provincie Noord-Holland had in 2005 met de helft van de opgelegde opcenten Motorrijtuigenbelasting kunnen volstaan. Met boekhoudfraude werd dat in beide gevallen gemaskeerd.

Bij al die misleidende jaarrekeningen staan steevast goedkeurende accountantsverklaringen.

drs. Leo Verhoef

Gemeenteraden en Provinciale Staten missen elke interesse om de boekhoudfraude te lijf te gaan. Justitie seponceert aangiften van boekhoudfraude onmiddellijk bij de overheid. De Raad van Tucht voor Accountants en in hoger

beroep het College van Beroep voor het bedrijfsleven laten met procedurefouten en ander geschutter aangeklaagde accountants vrijuit gaan. De burger en belastingbetaler hebben het nakijken?

Boekhoudfraude

Herkent u het? Voorafgaand aan ieder jaar komt uw gemeentebestuur met de mededeling: "U begrijpt het. Het is allemaal bijzonder krap, er is beslist geen mogelijkheid voor dit of dat, en er valt aan verhoging van de OZB niet te ontkomen." En hup, daar gaan de lokale lasten weer omhoog met percentages die zelfs de inflatie te boven gaan. Is het jaar voorbij, dan komt uw gemeentebestuur met de jaarrekening over het voorgaande jaar en een persbericht daarover, dat door de lokale pers klakkeloos wordt overgenomen.

In die jaarrekening legt het gemeentebestuur rekening en verantwoording af over de ontvangen gelden en de besteding daarvan en wat er is overgehouden of tekort gekomen.

Daar zit een geweldig probleem. Want als zou blijken dat er over is gehouden, misschien wel heel veel is overgehouden, zou u als belastingbetaler zo maar kunnen concluderen dat er voor verhoging van de lokale lasten helemaal geen aanleiding was. U zou hier en daar wellicht kunnen concluderen, dat bijvoorbeeld de hele OZB niet nodig was. Dat zou zo maar kunnen leiden tot een actie van belastingbetalers tot terugbetaling van die onnodige belastingen. Het zou ook zo maar het einde kunnen betekenen van een voorspoedige wethouderscarrière. Wat bijvoorbeeld zou u als burger van Amsterdam doen, als u wist dat de opbrengst

OZB in de periode 1998-2005 een bedrag was van circa € 1.130 miljoen en Amsterdam in diezelfde periode circa € 2.600 miljoen heeft overgehouden? U zou des duivels zijn. Dus besloot het Amsterdamse gemeentebestuur u dat niet in zijn jaarrekeningen te vertellen, maar u te vertellen dat er in die periode slechts € 112 miljoen is overgehouden. Boekhoudfraude dus van zo'n € 2.500 miljoen. De Ahold-boekhoudfraude verbleekt erbij.

Hebt u zelf wel eens de jaarrekeningen van uw eigen gemeente en provincie bekeken? Ik deed dat wel. Ik keek ook naar de jaarrekeningen van Rotterdam en Den Haag en naar die van zo'n 150 andere gemeenten en provincies.

De conclusies:

Amsterdam (x € mln)

	saldo rekening	saldo werkelijk	verschil	OZB
1998	1	292	291	118
1999	0	376	376	123
2000	0	722	722	123
2001	- 5	350	355	141
2002	17	440	423	141
2003	- 6	- 194	- 188	150
2004	60	398	338	165
2005	45	208	163	172
	112	2.592	2.480	1.133

Rotterdam (x € mln)

	saldo rekening	saldo werkelijk	verschil	OZB
1998	15	45	30	159
1999	0	237	237	165
2000	17	172	155	165
2001	28	- 29	- 57	?
2002	16	90	74	183
2003	39	156	117	203
2004	104	152	48	ca 200
2005	92	94	2	ca 200
	311	917	606	ca 1.450

Den Haag (x € mln)

	saldo rekening	saldo werkelijk	verschil	OZB
1997	449	658	209	100
1998	29	121	92	98
1999	91	60	- 31	98
2000	42	136	94	103
2001	89	137	48	100
2002	66	85	19	105
2003	92	57	- 35	120
2004	108	147	39	111
2005	84	69	- 15	107
	1.050	1.470	420	942

De cijfers zijn representatief voor wat zich in ons hele land afspeelt. Amsterdam had in de jaren vanaf 1998 de OZB helemaal kunnen overslaan zonder in de rode cijfers te komen. Rotterdam had met de helft van de geïncasseerde OZB kunnen volstaan. Den Haag is in tweeërlei opzicht opvallend. De jaarlijkse overschotten waarmee het gemeentebestuur van Den Haag zelf naar buiten kwam, waren al voldoende om ook in Den Haag de hele OZB achterwege te laten. Geen gemeenteraadslid die daar ook zo over dacht. Bovendien werd er ook nog eens ruim 400 miljoen euro verzwegen.

U bent in het gelukkige bezit van een auto? Een belangrijk deel (ongeveer 40%) van de door u betaalde Motorrijtuigenbelasting gaat naar uw provincie. Heeft uw provincie dat geld nodig? Kijk eens naar de provincie Noord-Holland.

Noord-Holland
(x € mln)

	saldo rekening	saldo werkelijk	verschil	opcMRB
2000	9	239	230	101
2001	4	56	52	95
2002	6	- 6	- 12	94
2003	5	23	18	95
2004	10	42	32	110
2005	16	69	53	131
	50	423	373	626

Gemiddeld was in deze periode de helft aan opcenten Motorrijtuigenbelasting meer dan genoeg geweest. Waar blijft dat geld? De provincie Noord-Holland is in belangrijke mate een beleggingsclub geworden. De provincie heeft volgens de balans eind 2005 zo'n 550 miljoen overtollige euro's belegd op depositorekeningen en andere bankrekeningen. Wellicht had u dat geld liever op uw eigen bankrekening zien staan.

Brieven aan gemeenteraden en Provinciale Staten

Ik stuurde de afgelopen jaren regelmatig brieven naar gemeenteraden en Provinciale Staten over de boekhoudfraude bij hun gemeente of provincie en de schade daardoor voor de belastingbetalers. Wat deden ze ermee? Helemaal niets. De enkele raads- en statenleden die er wél werk van maakten, werden vrijwel altijd politiek tot aan de grond toe afgebrand, in ieder geval monddood gemaakt. Hoe zit het met uw volksvertegenwoordigers in uw eigen gemeente

en provincie? Kijkt u eens op www.leoverhoef.nl, waar u inmiddels een respectabele correspondentie vindt met ettelijke gemeenteraden en Provinciale Staten.

Accountants vrijgesproken

Bij al die misleidende jaarrekeningen die ik heb aangetroffen, stonden doodgemoedereerd allemaal goedkeurende accountantsverklaringen. Van alle bekende grote accountantskantoren. In zo'n 15 representatieve gevallen diende ik een klacht in bij de Raad van Tucht voor Accountants. Die wilde aan deze zaak z'n vingers niet branden. Een individuele accountant straffen voor een gemaakte fout is tot daar aan toe, maar 15 accountants van alle grote accountantskantoren straffen is blijkbaar teveel gevraagd.

De Raad van Tucht constateerde simpelweg, dat het geven van een goedkeurende accountantsverklaring bij een misleidende gemeentelijke jaarrekening blijkbaar vaker voorkomt, en sprak daarom alle accountants vrij.

Wat zou u ervan vinden als de inbreker in uw huis door de rechter werd vrijgesproken, omdat inbreken blijkbaar vaker voorkomt?

Kennis Justitie op financieel gebied beperkt

In circa 20 representatieve gevallen deed ik aangifte van boekhoudfraude (i.c. valsheid in geschrifte in een jaarrekening). Deze 20 gevallen waren tezamen 'goed' voor een boekhoudfraude van zo'n 5 miljard euro. Sowieso is de kennis bij Justitie over misstanden op financieel gebied erg beperkt, maar ook wil Justitie z'n vingers niet branden aan de door mij aangekaarte misstand. Dus, voor zover de aangiften niet ergens zoekraakten, werden ze een-twee-drie geseponed. Hierover diende ik klachten in bij de betreffende Gerechtshoven. Voorzover ze reageerden (er zijn er die botweg niet reageren), meldden ze, na daar al dan niet een zitting aan gewijd te hebben, dat ik geen persoonlijk belang heb bij een vervolging van de misstand. Alsof het niet óók over mijn belastinggeld gaat!

Conclusie: onze overheid kan straffeloos de grootste boekhoudfraudes plegen.

Bevestiging van gelijk

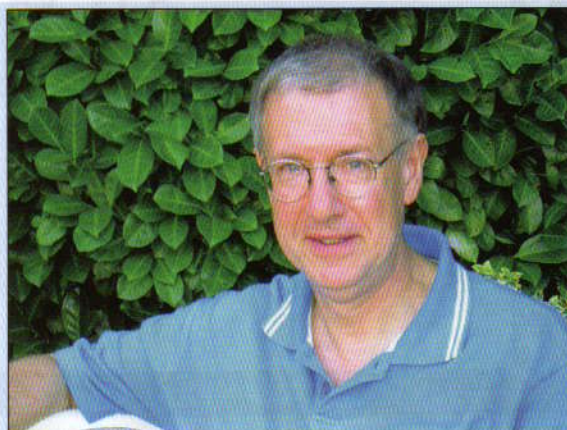
Het valt op, dat in deze ongelofelijke zaak niemand die er zich professioneel mee bezig houdt, mijn gelijk ontkent. Wat gebeurt, is dat iedereen er zich voor weg draait! Toch is na zoveel jaren stevige aandrang enige kentering waar te nemen. Vorig jaar fluisterde de Rekenkamer Rotterdam heel schuchter over een andere werkelijkheid, dan in de Rotterdamse jaarrekening werd voorgehouden en kwam met dezelfde cijfers als die ik al aan de Rotterdamse ge-

meenteraad had voor gehouden. Enige tijd later volgde iets meer hoorbaar de Rekenkamer Dordrecht. Het haalde de pers niet, want onze pers boycot mij. Kortgeleden meldde ook de Rekenkamer Amsterdam, zij het in een alweer niet echt duidelijk bericht, mijn gelijk over de Amsterdamse jaarrekening 2005: niet een overschot van 45 miljoen euro, maar in werkelijkheid een overschot van 208 miljoen euro. Het Parool maakte melding hierover in een kort warrig bericht. Het viel hierdoor nauwelijks op.

Goedkeuring jaarrekening Amsterdamse gemeenteraad

Weliswaar gealarmeerd door de erkenning van mijn gelijk door de Rekenkamer Amsterdam, maar gehinderd door het feit dat erkenning van een boekhoudfraude van 2½ miljard wel eens zou kunnen betekenen dat al die onnodige OZB dan misschien aan de burgers terugbetaald zou moeten worden, en gesteund door accountants die boekhoudfraude goedkeuren, door Justitie die aangiften hierover toch seponereert, door de tuchtrechter voor accountants die zich niet wil wagen aan boekhoudfraude bij gemeenten, door ministers die van de hoed en de rand weten maar ook hun vingers niet willen branden, en door Tweede Kamerleden die het hun lokale vrienden niet moeilijk willen maken, besloot de Amsterdamse gemeenteraad op 21 juni jl. dat de zaak in de doofpot moest belanden en keurde unaniem zonder slag of stoot willens en wetens de jaarrekening 2005 goed. U las daar niets over in uw krant.

U hebt als burger en belastingbetaler het nakijken? Vindt u het acceptabel, dat u met valse voorwendsels belasting wordt afhandig gemaakt? Laat u mij alleen vechten?

Meer informatie

U leest er heel veel meer over op de uitstekend gedocumenteerde website www.leoverhoef.nl.

Bijvoorbeeld in 'Dossier: Amsterdam' of in een van de vele andere 'dossiers'.

Leo Verhoef (59) was tot aan 1995 werkzaam als accountant, achtereenvolgens bij Van Dien & Co. (opgegaan in PriceWaterhouseCoopers) en vanaf 1989 bij VB Accountants, het vroegere Verificatiebureau der Nederlandse Gemeenten (opgegaan in Deloitte). Leo Verhoef werd eind 1994 door de kantonrechter ontslagen, vanwege zijn kritiek op de jaarrekeningen van veel gemeenten en provincies en de goedkeurende accountantsverklaringen daarbij. Sindsdien deelt hij het lot van menige klokkenluider. **S**